

Slik redder vi verden

KLIMA: Samtidig som verden skal utrydde fattigdom og ulikhet, skal vi også stoppe klimaendringene. Oppgaven er overveldende. Men ser vi på det som virker, er ikke utsiktene like håpløse.

MORTEN SCHWENCKE
morten.schwencke@vl.no

I nyhetene leser vi at over en million mennesker er rammet av hungersnød i Sør-Sudan og i Jemen er like mange smittet av kolera. Det dukker stadig opp en orkan som driver folk fra hjemmene sine, og insektbestanden stuper.

Hvordan går det egentlig med FNs Bærekraftsmål fra 2015? De forplikter alle land til å bekjempe fattigdom, ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030.

Det finnes så mange grave-

rende eksempler på sviktende innsats at det kan være vanskelig å få øye på arbeidet som faktisk virker.

Vi har snakket med eksperter på miljø og utvikling for å finne eksemplene til etterfølgelse.

What works. – Vi har åpenbart store utfordringer, men vi har også fått til veldig mye, noe vi gjerne overser, sier Dan Banik, professor og forskningsleder på Senter for utvikling og miljø på Universitetet i Oslo.

Om noen uker holder han for tredje år på rad nettkurset «What Works: Promoting Practices in

International Development» for nesten 10.000 deltagere i over 150 land.

I løpet av tre uker retter kurset søkelyset mot det som fungerer i internasjonal utvikling, basert på forskning gjort av Universitetet i Oslo sammen med Stanford University.

Det er nemlig ikke vanskelig for Binak å trekke frem eksempler på lovende insentiver. Noen av dem er rene suksesshistorier.

– Helt overordnet er det færre fattige enn før, og vi ser store forbedringer i spredningen av farlige sykdommer som polio og hiv.

Vi har eksempler på land i Latin-Amerika som har redusert sosial og økonomisk ulikhet. Verden har også sett en fenomenal, økonomisk utvikling flere steder i Afrika og ikke minst i land som India og Kina.

Bistand og utvikling må ses som en del av et større bilde, forklarer Binak. Verdens utfordring er dobbel. Å fremme velstand på den ene siden og beskytte planeten på den andre.

– Når man skal få til vekst og samtidig beskytte miljøet dukker det opp noen utfordringer. Det er ikke alltid man kan få begge deler.

Utviklingsparadokset. Å få bukt med fattigdom og ulikhet i utviklingsland, fører gjerne med seg økt forbruk og energibehov i befolkningen. Bedre økonomi gir bedre muligheter til å forurense.

Men hvis vi ikke også redder klima, blir det ingen god klode igjen å leve i godt på. Derfor er «bærekraft» det sentrale begrepet i FNs bærekraftsmål.

– Vi er 7,5 milliarder mennesker på jorden, så utviklingslandene kan ikke adoptere forbruket til landene de mottar bistand fra. Det går bare ikke, sier klimaforsker på Universitetet i Bergen, Helge Drange.

Vi er 7,5 milliarder mennesker på jorden, så utviklingslandene kan ikke adoptere forbruket til landene de mottar bistand fra. Det går bare ikke, sier Helge Drange, klimaforsker på Universitetet i Bergen.

DETTE VIRKER

- ▶ Verden står ovenfor alvorlige utfordringer med å utrydde fattigdom og ulikhet, og samtidig redde klima. Dette er imidlertid noen av områdene man ser bedring:
- ▶ Andelen fattige i verden synker, og er i dag på rundt 10 prosent.
- ▶ En rekke utviklingsland har god vekst i økonomien, som bedrer levestandarden til millioner av mennesker.
- ▶ Prisen på grønn energi, spesielt fra solceller, faller dramatisk.
- ▶ Andelen mennesker som kan lese og skrive øker.
- ▶ Antallet barn som dør ved fødselen går ned.
- ▶ Matvaresikkerheten i mange land går opp, blant annet som et resultat av mer effektivt jordbruk.
- ▶ Man lykkes i å begrense og/eller utrydde visse sykdommer som polio og meslinger.
- ▶ Selv om naturkatastrofene blir flere og kraftigere, går antallet dødsfall som et resultat av dem ned.

Kilder: «What works» ved UiO, Verdensbanken og FN

◀ Klimaforsker Helge Drange tror klimaendringene må bli enda mer synlige for at verden skal forstå alvor. Forskning tyder på at naturkatastrofene vil bli flere og kraftigere. Dermed er det sannsynlig at denne vekkeren vil komme. Bildet er tatt i den tyske byen Duisburg i januar 2018, der regn og snøsmelting førte til at Rhinen flommet over.

Foto: Christoph Reichwein/
AP Photo/NTB scanpix

Men i skjæringsfeltet mellom utvikling og miljø finnes det noen lyspunkter. Utviklingsland har mulighet til å ta snarveien til en bærekraftig økonomi ved å hoppe over de miljøskadelige utviklingssteg.

– Vi vet for eksempel at befolkningen i deler av Afrika har gått rett til mobiltelefon og hoppet over fasttelefon. I dag er prisen på solkraft raskt fallende, så jeg er overbevist om at det kommer til å bli en revolusjon på energi i disse landene.

Optimistisk pessimist. Drange bruker mye av sin tid på å for-

midle hvor alvorlig klimakrisen er, basert på forskning om global oppvarming. Når han ser på tallene i klimaforskningen blir han pessimist. Arbeidet for å redde klima går altfor sakte.

Men menneskeheten har klart å snu alvorlige klimakriser to ganger før, og kan klare det igjen, tror han.

– Vi har to suksesshistorier i moderne tid der man har gått sammen for å gjøre noe. Den ene er å redde ozonlaget, ved å fjerne ut ozonnedbrytende stoffer, som er totalt nødvendig for å beskytte oss mot stråling. Nå ser vi at ozonlaget er i ferd med

å bygge seg opp. Den andre er å få bli kvitt sur nedbør, som primært skyldes forurensning fra kull og storindustri.

Hadde verdenssamfunnet innfridd kravene i Parisavtalen, ville det vært den tredje suksesshistorien. Så langt er ikke verden i rute, forteller Drange. I tilfellene med ozonlaget og sur nedbør var imidlertid konsekvensene mer konkrete og synlige enn de sakte klimaendringene. Forskningen Drange formidler viser tydelig at temperaturen på land- og havoverflaten blir høyere, noe som setter fart på orkaner og naturkatastrofer.

– Jeg tror dessverre det er nødvendig med både ekstremvær og tørke for at det skal bli fart i utviklingen.

2017 ble det satt «rekord» i estimert skade og forsikringsbetalinger etter naturkatastrofer. Drange ser dermed fremover med en skrekkblandet optimisme. Vekkeren kommer, men den blir ingen god opplevelse.

Bob van Oort er seniorforsker ved Senter for klimaforskning (CICERO) på UiO. Han trekker frem hvordan samtalen om klima har skiftet fra å diskutere klimaendringenes opphav, til å diskutere løsninger.

– Jeg ser absolutt grunn til optimisme. Språket som brukes om klima er helt annerledes nå, og man kan fokusere på å få til løsninger, også globalt. At man helt har forlatt diskusjonen om menneskelig innblanding er jo en forutsetning for å få til noe. Jeg mener det er økt oppmerksomhet på at forskningen blir mer forståelig og brukbar, slik at man kan finne praktiske løsninger på problemet. ▶

Neste side ▶

Fem på gaten:
Hva er FNs Bærekraftsmål?

FEM OM

FNs bærekraftsmål

1. Har du hørt om FNs bærekraftsmål?
2. Etter å ha fått målene opplest, hvordan tror du arbeidet med å løse dem går?
3. Tror du verden når målene innen 2030?

Jamil Jadalle (35),
fra Washington D.C, USA

1. Ja kanskje. Snakker du om Kyoto-avtalen?
2. Ikke en veldig bra jobb. Det er som en bilkrasj i slow motion. Fattigdom og ulikhet blir bare verre.
3. Nei på ingen måte. Å få to stykker til å samarbeide om noe er vanskelig nok – vi er sju milliarder.

Eileen Sagini (35),
fra Washington D.C, USA

1. Nei jeg tror ikke det.
2. Siden jeg er fra USA, så må jeg jo si at vi går i feil retning. Verden går sakte men sikkert i oppløsning foran oss, og vi gjør ingenting med det.
3. Jeg tror vi kan komme et stykke, men å nå dem? – ikke søren.

Tavila (21),
fra Barcelona, Spania

1. Jeg har lest om dem, men jeg vet ikke hva de innebærer
2. Jeg gjetter – veldig dårlig. Vi pleier ikke følge målene vi setter oss, som med klimaavtalene. Vi bare håper at det blir bedre.
3. Nei jeg tror ikke vi ser så store endringer om tolv år.

Clara (21),
fra Barcelona, Spania

1. Jeg har hørt om dem, men vet ikke noe mer enn det.
2. Nei jeg tror det er for få som bryr seg. Selv om dette målet er for alle land, tror jeg ikke de har gjennomføringsevnen.
3. Kanskje vi kan forbedre oss litt, men ikke hele veien.

Nilia Johnson (18),
fra Stockholm, Sverige

1. Nei, men jeg vet hva FN er.
2. Jeg vet ikke om jeg har så mye kunnskap om det, men gjetter at det ikke går så bra. Folk er fortsatt fattige.
3. Kanskje, jeg håper virkelig det.

Alle foto: Erlend Berge

Verden går sakte men sikkert i oppløsning foran oss, og vi gjør ingenting med det. Eileen Sagini, USA

Det heter seg at språk er makt, og Oort mener man kan se resultater blant annet med reduksjon av matsvinn. I dag er det i større grad andre kriterier enn pris til grunn når man handler. Bedrifter må ta miljøstandpunkt, ikke bare for miljøet sin del, men fordi forbrukerne krever det. Såkalte «grønne investeringer» er

både populært og lønnsomt for næringslivet og det blir stadig flere klimarettssaker. Holdninger og forbrukeradferd i den vestlige befolkningen er også viktig for å kunne stille krav til utviklingsland, tror Oort.

– Man kan ikke si til utviklingsland at de skal spise klimavennlig hvis vi ikke gjør det selv.

Å vinkle på den positive utviklingen og eksemplene til etterfølgelse er en vanskelig øvelse for akademikere som ser verdensproblemer i hvitøyet daglig. FNs bærekraftsmål er ambisiøse, og ekspertene er ikke overbevist om at vi klarer å nå dem.

– Jeg er dessverre litt pessimist, sier Van Oort

– Det går altfor sent, sier Drange. Dan Banik har nylig startet prosjektet «The Oslo-SDG initiativ» på UiO, som skal forske på og formidle kunnskap om arbeidet med bærekraftsmålene.

– Så langt har vi sett at noen land har kommet mye lengre enn andre, og det som fungerer er å formulere en nasjonal strategi.

Selv med våre mest positive briller på, kommer vi ikke unna at utfordringene i verden er enorme. Fattigdom, ulikhet og klimakrisen skal bekjempes de neste 12 årene.

– Vi er ikke ute etter en naiv optimisme, men et balansert perspektiv. Da må vi lære av det som fungerer, sier Binak.

OSLO INTERNASJONALE

KIRKEMUSIKKFESTIVAL

2.-11. MARS 2018

J.S. Bach: *Das Wohltemperierte Klavier*
HÅVARD GIMSE & STUDENTER

4. mars kl. 15.00–18.00
Oslo domkirke
250,-/150,-

Barokk og romantikk:
J.S. Bach, L. Vierne m.fl.
Orgelkonsert
ESPEN MELBØ

6. mars kl. 17.00
Oslo domkirke
200,-/150,-

Konsert med belgisk
stjerneorganist
Buxtehude & Bach
BERNARD FOCCROULLE

9. mars kl. 19.00
Svenska Margaretakyrkan
300,-/200,-

Stemningsfull konsert med
salmeimprovisasjoner
Night hymns
ANDREAS UTNE

9. mars kl. 21.30
Oslo domkirke
200,-/150,-

Billetter og festivalpass i salg: ticketmaster.no ||| 815 33 133
Se hele programmet på www.kirkemusikkfestivalen.no ||| Følg oss på Facebook